

درآمدی بر روان‌شناسی علم

تحلیل روان‌شناختی فرآیند نظریه‌پردازی

آرش موسوی

زمستان ۱۳۸۸

موسوی، آرش، ۱۳۵۱ -

درآمدی بر روان‌شناسی علم: تحلیل روان‌شناختی فرآیند نظریه‌پردازی / آرش موسوی. - قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تهران: هیئت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره، ۱۳۸۸.

هشت، ۱۳۲ ص: (پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛ ۱۶۶. فلسفه علوم انسانی؛ ۳)

بها: ۱۶۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. [۱۱۵] - ۱۲۲؛ همچنین به صورت زیرنویس.

نمایه.

۱. علم - جنبه‌های روان‌شناسی. الف. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه. ب. هیئت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره. ج. عنوان.

۵۰۹

۱۳۸۸ م ۹ ر ۵ / ۱۷۲ Q

۱۹۴۴۵۷۳

شماره کتابشناسی ملی

درآمدی بر روان‌شناسی علم: تحلیل روان‌شناختی فرآیند نظریه‌پردازی

مؤلف: آرش موسوی

ویراستار: محمود سوری

پژوهشگاه حوزه و دانشگاه و هیئت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره

حروفچینی و صفحه‌آرایی: اداره چاپ و انتشارات پژوهشگاه

چاپ اول: زمستان ۱۳۸۸

تعداد: ۲۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی: سعیدی

چاپ: قم - سبحان

قیمت: ۱۶۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشران محفوظ و نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.

قم: پردیسان، بلوار دانشگاه، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه □ تلفن: ۲۱۱۱۱ (انتشارات ۲۹۰۶۰۳۰) نمابر: ۲۸۰۳۰۹۰ و

۲۹۰۹۳۱۰، ص. پ. ۳۷۱۸۵-۳۱۵۱ □ تهران: خ انقلاب، بین وصال و قدس، نبش کوی اسکو □ تلفن: ۶۶۴۰۲۶۰۰

www.rihu.ac.ir

Email: info@rihu.ac.ir

سخن پژوهشگاه

پژوهش در علوم انسانی [به منظور شناخت، برنامه‌ریزی و ضبط و مهار پدیده‌های انسانی] در راستای سعادت واقعی بشر ضرورتی انکارناپذیر و استفاده از عقل و آموزه‌های وحیانی در کنار داده‌های تجربی و در نظر گرفتن واقعیت‌های عینی و فرهنگ و ارزش‌های اصیل جوامع، شرط اساسی پویایی، واقع‌نمایی و کارایی این‌گونه پژوهش‌ها در هر جامعه است.

پژوهش کارآمد در جامعه ایران اسلامی در گرو شناخت واقعیت‌های جامعه از یک سو و اسلام به عنوان متقن‌ترین آموزه‌های وحیانی و اساسی‌ترین مؤلفه فرهنگ ایرانی از سوی دیگر است؛ از این رو، آگاهی دقیق و عمیق از معارف اسلامی و بهره‌گیری از آن در پژوهش، بازنگری و بومی‌سازی مبانی و مسائل علوم انسانی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است.

توجه به این حقیقت راهبردی از سوی امام خمینی (ره) بنیانگذار جمهوری اسلامی، زمینه شکل‌گیری دفتر همکاری حوزه و دانشگاه را در سال ۱۳۶۱ فراهم ساخت و با راهنمایی و عنایت ایشان و همت اساتید حوزه و دانشگاه، این نهاد علمی شکل گرفت. تجربه موفق این نهاد، زمینه را برای گسترش فعالیت‌های آن فراهم آورد و با تصویب شورای گسترش آموزش عالی در سال ۱۳۷۷ «پژوهشکده حوزه و دانشگاه» تأسیس شد و در سال ۱۳۸۲ به «مؤسسه پژوهشی حوزه و دانشگاه» و سال ۱۳۸۳ به «پژوهشگاه حوزه و دانشگاه» ارتقا یافت.

پژوهشگاه تاکنون در ایفای رسالت سنگین خود خدمات فراوانی به جوامع علمی ارائه نموده است که از آن جمله می‌توان به تهیه، تألیف، ترجمه و انتشار ده‌ها کتاب و نشریه علمی اشاره کرد.

از استادان و صاحب‌نظران ارجمند تقاضا می‌شود با همکاری، راهنمایی و پیشنهادهای اصلاحی خود، این پژوهشگاه را در جهت اصلاح کتاب حاضر و تدوین دیگر آثار مورد نیاز جامعه دانشگاهی یاری دهند.

در پایان پژوهشگاه لازم می‌داند از مؤلف محترم جناب آقای آرش موسوی، ناظر محترم جناب آقای دکتر آذربایجانی و دکتر سید حمیدرضا حسنی، مدیر گروه فلسفه علوم انسانی سپاسگزاری و تشکر کند.

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۱

فصل اول: روان‌شناسی علم؛ توسعه تاریخی و مبانی معرفت‌شناختی

- ۱-۱. مقدمه..... ۹
- ۲-۱. توسعه تاریخی روان‌شناسی علم..... ۱۲
- ۳-۱. مبانی معرفت‌شناختی روان‌شناسی علم..... ۱۷
- ۴-۱. خلاصه و نتیجه‌گیری..... ۲۲

فصل دوم: علم و ساختارهای زیستی - عصب‌شناختی

- ۱-۲. مقدمه..... ۲۵
- ۲-۲. ژنتیک و هوش..... ۲۶
- ۳-۲. رشد عصبی انسان..... ۳۰
- ۴-۲. جنسیت و علم..... ۳۴
- ۵-۲. خلاصه و نتیجه‌گیری..... ۳۷

فصل سوم: علم و روان‌شناسی رشد

- ۱-۳. مقدمه..... ۳۹
- ۲-۳. رشد فعالیت‌های شناختی روزمره..... ۴۰
- ۳-۳. دانشمندان حرفه‌ای و فرآیندهای رشد..... ۴۷
- ۱-۳-۳. عوامل روان‌شناختی مؤثر بر علاقه علمی..... ۴۸

۴۹	۲-۳-۳. عوامل خانوادگی مؤثر بر رفتار علمی
۵۰	۳-۳-۳. سن و سال و عملکرد علمی
۵۳	۴-۳. خلاصه و نتیجه گیری

فصل چهارم: روان‌شناسی شناختی علم

۵۵	۱-۴. مقدمه
۵۶	۲-۴. فرآیندهای شناختی در علم
۵۹	۳-۴. مدل‌های کامپیوتری اکتشاف
۶۱	۴-۴. مدل‌های یادگیری
۶۳	۱-۴-۴. یادگیری از مثال‌ها
۶۵	۲-۴-۴. شبکه‌های عصبی مصنوعی
۶۷	۳-۴-۴. الگوریتم‌های ژنتیکی
۶۷	۴-۴-۴. یادگیری مبتنی بر تبیین
۶۸	۵-۴-۴. آزمون فرض
۶۹	۶-۴-۴. استنتاج تشبیهی
۷۰	۵. منطق اکتشاف علمی
۷۳	۶-۴. خلاصه و نتیجه گیری

فصل پنجم: روان‌شناسی شخصیت و رفتار علمی

۷۵	۱-۵. مقدمه
۷۸	۲-۵. شخصیت و علاقه علمی
۷۹	۱-۲-۵. ویژگی‌های شناختی
۷۹	۲-۲-۵. ویژگی‌های اجتماعی
۸۰	۳-۲-۵. ویژگی‌های انگیزی
۸۱	۳-۵. ویژگی‌های شخصیتی، دست‌آوردهای علمی و خلاقیت علمی
۸۴	۴-۵. خلاصه و نتیجه گیری

فصل ششم: روان‌شناسی اجتماعی علم

۸۵	۱-۶. مقدمه
۸۶	۲-۶. تأثیر آزمایشگر بر آزمایش
۸۸	۳-۶. تأثیرات اجتماعی-فرهنگی بر علم

۴-۶.	شبکه‌های علمی: تلاقی روان‌شناسی اجتماعی علم و جامعه‌شناسی علم.	۹۱
۵-۶.	آینده روان‌شناسی اجتماعی علم.	۹۴
۶-۶.	خلاصه و نتیجه‌گیری	۹۵

فصل هفتم: کاربردهای روان‌شناسی علم

۱-۷.	مقدمه	۹۷
۲-۷.	ظرفیت‌های کاربردی روان‌شناسی علم؛ نگاه درون‌رشته‌ای	۹۸
۳-۷.	ظرفیت‌های کاربردی روان‌شناسی علم؛ رویکرد میان‌رشته‌ای	۱۰۶
۱-۳-۷.	سیاست علم	۱۰۷
۲-۳-۷.	نقش روان‌شناسی علم	۱۱۰
۴-۷.	خلاصه و نتیجه‌گیری	۱۱۳
۱۱۵.	منابع و مأخذ	
۱۲۳.	نمایه‌ها	